

Talven toimintaa: yhteisöllistä talvitaidetta Talvitaiteen koulutusprojektissa

MARIA HUHMARNIEMI

Lapioidaan ja kolataan lunta kuin kotipihoilla. Poljetaan sitä lumimuotteihin kuin viinirypäleitä viinisammioihin – nauraen ja posket punaisina. Seuraavana päivänä tunnetaan ainakin pientä lihaskivistystä liikunnan ansiosta. Sitten sahataan, veistetään tai koverretaan. Veistoksista ja reliefeistä tulee tekijöitään isompia, joskus tekijöiden kokoisia ja joskus pienempiä. Toiminnassa opitaan hallitsemaan kolmiulotteisia muotoja ja mittakaavaa ja tuntemaan lumen materiaalisia ominaisuuksia. Lisäksi opitaan työskentelemään yhdessä, nauttimaan talvesta ja suunnittelemaan ja toteuttamaan omaa talviympäristöä.

The Snow Show – talvitaiteen koulutusprojekti sai Lapin lääninhallituksen myöntämän Euroopan sosiaalirahaston tuen The Snow Show – taidetapahtuman koulutusosioon. Projektin yleisenä tavoitteena oli lisätä talvitaiteen osaamista Pohjois-Suomessa paikallisella tasolla. Tämä tavoite konkretisoitiin lumirakentamisen, talvitaiteen dokumentoinnin ja talvisen

Ystävyyden piiri, Talvitaiteen koulutusprojekti & Napapiirin koulu, Rovaniemen maalaiskunta

Circle of Friendship, Winter Art Education Project & Napapiiri Comprehensive School, Rovaniemi Rural Commune

📷 Elina Rissanen 2004,
Talvitaide-arkisto
Winter Art archive

mediatuotannon koulutuksiksi, lumi- ja jääveistotyöpajoiksi, opettajien täydennyskoulutuksiksi seminaareissa, työpajoissa ja kouluprojekteissa sekä talvea ja talvitaidetta käsittelevien yleisöluentojen ja seminaarien järjestämiseksi. Esittelen artikkelissani kouluprojekteja, joita toteutettiin useilla Lapin kouluilla koulutusprojektin yhteistyönä ja sen innoittamana.

Pilottihanke keväällä 2003

Ensimmäinen Talvitaiteen koulutusprojektin kouluyhteistyön kokeilu toteutettiin maaliskuussa 2003 Jäässä-projektina. Siitä muodostui pilottihanke, jossa kokeiltiin yhteistyön ja lumi- ja jääveiston mahdollisuuksia eri-ikäisten koululaisten ja opiskelijoiden kanssa. Yhteistyö useiden koulujen kanssa organisoitiin siten, että kuvataidekasvatuksen koulutusohjelman projektiopiskelijat koordinoivat projektia. He suunnittelivat yhdessä osallistuvien koulujen opettajien kanssa lumirakennelman muodon, aiheamaailman ja toteutuksen aikataulun. Lumi- ja jääveiston osalta haasteena oli lapsille soveltuvien tekniikoiden ja työvälineiden kehittäminen ja kokeilu.

Jäässä-projektiin osallistui Talvitaiteen koulutusprojektin jää- ja lumiveistotyöpajoja, Rovaniemen kuvataidekoulu, Rantavitikan koulu, Ounasrinteen koulu ja Lyseonpuiston lukio. Yhteistyökumppaniksi saatiin Lapin ympäristökeskus, joka organisoii Maailman vesipäivän valtakunnallista päätapahtumaa Rovaniemellä Suomen ympäristökeskuksen ja Lapin yliopiston arktisen keskuksen kanssa. Maailman vesipäivän tapahtumien teemaksi oli valittu pohjoiset näkökulmat: lumi, jää ja jäätiköt. Arktisessa keskuksessa oli esillä jäätikkötutkimuksia esittelevä näyttely ja Maailman vesipäivänä järjestettiin seminaari *Vesi – lumi – jää – tulevaisuus*. Talvitaiteen koulutusprojektin vastuualueena oli lumi- ja jääteoksen toteuttaminen Arktikumin pyöreälle piha-alueelle.

Winter activities: Community-Based Winter Art in the Winter Art Education Project

MARIA HUHMARNIEMI

SUMMARY

Ystävyyden piiri, Talvitaiteen
koulutusprojekti & Napapiirin
koulu, Rovaniemen maalaiskunta

Circle of Friendship, Winter Art
Education Project & Napapiiri
Comprehensive School,
Rovaniemi Rural Commune

📷 Elina Rissanen 2004,
Talvitaide-arkisto
Winter Art archive

The Snow Show Winter Art Education Project was funded by the State Provincial Office of Lapland via the European Social Fund. The general aim of the project is to increase the know-how of winter art in Northern Finland. This goal was put into practice in workshops for snow construction, documentation of winter art, winter-oriented media production, snow and ice sculpting; seminars, workshops, and school projects for teachers; and public lectures and seminars on winter and winter art. In this article, I present school projects that were carried out by several schools in Lapland in cooperation with and inspired by the Winter Art Education Project.

The Pilot Project in Spring 2003

The first part of the Winter Art Education Project's cooperation with schools was the 'Jäässä' (Frozen) project of March 2003. It became a pilot project for testing the possibilities of snow and ice sculpting as a method of cooperation for schoolchildren of different ages and university students of art education. With many of the schools, the cooperation was organized so that students from the Department of Art Education together with the teachers from the participating schools planned the form, subject, and making of the snow sculptures. In terms of snow and ice construction, the main challenge was developing and testing techniques and tools suitable for children.

Projekti toteutti lumilabyrintin, joka nimettiin *Vedenalaiseksi maailmaksi*. Osallistuvat oppilasryhmät veistivät labyrintin seinien reliefejä ja jääikkunoita ja toteuttivat lumiveistoksia Arktikumien piha-alueelle. Teoksen valmistuttua opiskelijat, oppilaat ja heidän vanhempansa kutsuttiin Jäässätapahtumaan, jossa tarjottiin kuuma mehua ja katseltiin kuvia prosessin vaiheista lumiseinämään heijastettuna. Tavoitteena oli, että osallistujille muodostui käsitys koko prosessista ja teoskokonaisuudesta.

Jäässätapahtuman keskeisin tavoite oli yhteisöllisen talvitaideprojektin toimintatapojen kehittäminen. Tavoitteen saavuttamiseksi paneuduttiin jatkuvaan arviointiin työryhmän ja osallistuvien opettajien kanssa. Lisäksi osallistuneista opiskelijoista yksi päätti tehdä projektin arvioinnista pro gradu -tutkielman.

Arvioinnin tulokset olivat konkreettisia ja käytännöllisiä. Todettiin esimerkiksi, että maaliskuu on liian myöhäinen ajankohta talvitaideprojektille, että nuorten on opittava pukeutumaan paremmin ulkona työskentelyyn ja että työkalujen ja muuttien vuokrista koituu merkittäviä kustannuksia. Lisäksi todettiin oppimateriaalin ja työvälineiden tarpeet. Nämä arvioinnin tulokset suuntasivat koulutusprojektin jatkoa. Tuotimme kaksi julkaisua oppimateriaaliksi: *Talven taidetta*¹ taustoittaa talvitaideprojektin sisältöjä ja *Talven taito*² ohjeistaa lumi- ja jääveistoa ja talvitaideprojektin hallintaa. Rakensimme itse lumimuotteja projektin omaan käyttöön ja koulujen lainattavaksi. Järjestimme työpajoja, joissa valmistettiin muutamia malleja oppilaiden käyttöön soveltuvista lumityövälineistä.

Jäässätapahtuman sisällöllisen arvioinnin tulokset olivat tulevaa toimintaa motivoivia. Projektia pidettiin muun muassa oppilaiden toiminnallista talvisuhdetta vahvistavana ja niin paikallista kulttuuria kuin positiivista paikallisidentiteettiä tukevana. Talvi, lumi ja jää ovat leimallisia ominaisuuksia pohjoiselle ympäristölle ja niiden tunteminen on merkityksellistä

nuorten identiteetin rakentumisessa. Projektin sisällöllisessä arvioinnissa kriittisesti suhtauduttiin lähinnä löysäksi jääneeseen suhteeseen The Snow Show -taidetapahtumaan. Rovaniemellä oli samaan aikaan Steven Hollin ja Jene Highsteinin teos *Oblong Voidspace*, ja tavoitteena oli, että Jäässätapahtumaan osallistuminen tukisi tämän teoksen vastaanottoa.

Arvioinnin perusteella haaveilimme, että koulujen, oppilaitosten ja muiden paikallisten yhteisöjen yhteinen teos voitaisiin keuhattalvella 2004 toteuttaa samoille alueille kuin The Snow Show -taidetapahtuman teokset Rovaniemellä ja Kemissä. Tämä taidetapahtuman ja koulutusprojektin konkreettinen yhteys osoittautui kuitenkin mahdolltomaksi monista syistä. Esimerkiksi todettiin, ettei iso lumi- ja jäärakennustyömaa sovellu oppilasryhmien työskentelypaikaksi turvallisuussyistä.

Mitä tehtiin koulupihoilla ja julkisissa tiloissa

Eri kouluilla koulutusprojekti toteutui eri tavoin paikan luonteen ja yhteistyötahojen tarpeet huomioiden. Ounasrinteen koulun isolle ja aavalle pihalle toteutettiin *Ounasrinteen lumipuisto*, jossa tavoitteena oli koko viidensadan oppilaan koulun osallistuminen. Rantavitikan koulussa, joka oli juuri muuttunut yhteiseksi peruskouluksi, tavoitteena oli toisaalta koulupiikan toiminnallisuus, toisaalta koulun yhteisyys ja kolmanneksi arkkitehtuurikasvatuksen metodien kehittäminen osana talvitaideprojektia. Ystävyyden piiri -teoksessa Napapiirillä lähtökohtana oli luoda yhteisöllistä toimintaa Napapiirin yläasteen, Nappari-nuorisotilojen ja Naavametsän päiväkodin piha-alueelle ystävänäpäivän viettoon liittyen.

Joissakin projekteissa, kuten Utsjoella, Syväsenvaaran alasteella Rovaniemen maalaiskunnassa ja Syväkankaan koulussa Kemissä, lähtökohtana oli teemallinen työskentely. Utsjoella toteutettiin monien yhteistyötahojen kanssa Tulikettu-

¹ Huhmarniemi et al. (Toim.), 2003a.

² Huhmarniemi et al. (Toim.), 2003b.

As a part of the project, a snow labyrinth called the *Underwater World* was constructed on the yard of the Arktikum Arctic Centre in Rovaniemi. Schoolchildren carved reliefs on the labyrinth's walls, built windows from ice, and created snow sculptures. After the work was finished, university students, school children, and their parents got together at the labyrinth to watch images of the different stages of the process reflected on a wall of snow while being served hot drinks.

The central goal of the 'Jäässä' project was to begin organizing a functional community-based winter art project. To reach this goal, the team and the participating teachers were committed to continuous assessment of the project.

The assessment results were both concrete and practical. For example, it was noted that renting machinery and molds raised the costs significantly. Furthermore, the need for developing suitable teaching material and tools became apparent. Such assessment results gave further ideas as to which direction the project should be steered. To answer the need for teaching material, two books were published: *Winter Art* gives background information on the subject, and *Winter Skills* provides instructions for making snow and ice sculptures and managing a winter art project. To bring costs down, we built snow molds to be used in the project and in participating schools. To make snow tools, we organized workshops in which we made models of tools suitable for children.

The assessment of the contents of the project motivated future activities. For example, the project was seen to strengthen the children's active relationship with winter and to support local culture and identity. Winter, snow, and ice are marked characteristics of the Northern environment and awareness of them is significant for building youth identity. Most of the

assessment feedback was positive; negative feedback was mainly targeted at the poor utilization of the Snow Show Art Event.

Based on the assessment, we came up with an idea for a snow construction built together by the participating schools, institutes, and other local communities in the same area as the Snow Show constructions in Rovaniemi and Kemi in late winter 2004. However, this real link between the art event and the education project proved impossible to realize for many reasons, one of them being safety: a large snow and ice construction site filled with powerful machinery is not a suitable place to work with groups of children.

What Was Done in Schoolyards and Public Spaces

Different schools implemented the education project in different ways to suit the character and needs of each school. For example, the Ounasrinne Comprehensive School utilized their spacious yard to build the *Ounasrinne Snow Park* with the aim of getting the whole school involved. At the Rantavitikka Comprehensive School the goal was three-fold: to improve the usability of the schoolyard, to unify the school community, and to develop methodology for architectural education in terms of winter art. A school located on the Arctic Circle celebrated Valentine's Day with the *Circle of Friendship*, a work of art constructed to inspire communal activities on a yard shared by a comprehensive school, kindergarten, and youth house.

Some projects, such as those at the Utsjoki School, the Syväsenvaara Elementary School in the Rovaniemi Rural Commune, and the Syväkangas School in Kemi, chose a particular theme to work on. The Utsjoki School collaborated with several institutions on the 'Tulikettu' (Firefox) project, in which they approached the theme of Aurora Borealis from both artistic

projekti, jossa revontuli-teemaa lähestyttiin sekä taiteen että tieteen näkökulmista. Syväsenvaarassa teemana oli eri kulttuurien kirjainmerkit. Syväkankaalla teema nousi talvesta ja Kemin ilmastosta: aiheena oli mereltä puhaltava tuuli ja viima sekä niiden vastakohtana lumen tuomat elementit – suoja ja pesä. Oppilaita rohkaistiin lumen moniaistiseen kokemiseen ja muodoilla leikittelyyn, ja useita oppiaineita integroitui projektin toteuttamiseen. Koulun pihalle nousi teoskokonaisuus *Tuulipuisto*.

Kaukosen koululla, Kolarin yläasteella ja Sieppijärven ala-asteella innostuttiin talvitaideprojektiin *Suuren suoelijat – paljon vartijat*, jossa tehtiin eläinaiheisia lumiveistoksia koulujen pihaille. Projekti toteutui koko kouluyhteisöjen voimin talvitaidepäivien muodossa. Kaukosessa 5. ja 6. luokkalaiset veistivät jäätä, jota koulun talonmies oli nostanut Ounasjoesta, ja muut luokat veistivät talkoilla valmistettuja lumiaihiota. Sieppijärvellä lumiveistokset toteutettiin ryhmissä, jotka koostuivat eri-ikäisistä oppilaista. Yhdessä työskenneltäessä pienetkin oppilaat saivat hyvän kokemuksen kolmiulotteisesta veistämisestä. Kolarissa projekti toteutettiin kuvataideopettajan vetämänä ulkoilupäivänä, johon osallistui kuvataiteen oppilasryhmiä. Projektin tavoitteena oli koulupihojen viihtyvyyden lisäämisen lisäksi oman pohjoisen ympäristön tuntemisen ja arvostamisen sekä toiminnallisen talvisuhteen vahvistaminen. Kokemuksesta todettiin talvitaiteen soveltuvan hyvin pientenkin kyläkoulujen koulukulttuuriin.

Koulupihaprojektin lisäksi Talvitaiteen koulutusprojekti organisoivat kaksi koulujen, oppilaitosten ja muiden paikallisten yhteisöjen yhteistä teosta: *Lumemmen* Konttisen puistoon Rovaniemelle ja *Lumotun* Meripuistoon Kemiin. Nämä paikat ovat julkisia tiloja, joihin kaupunkilaiset kokoontuvat ulkoilemaan, kävelemään ja laskemaan mäkeä. Projektien tavoitteena

oli lisätä paikkojen viihtyvyyttä ja toteuttaa talvitapahtuma, joka kokoaa yhteen eri osallistujaryhmiä. Rovaniemellä teos rakennettiin kolmen viikon aikana, siten että muutama ryhmä työskenteli teoksella kerrallaan, ja yhteisöllisyys toteutui avajais-tapahtuman yhteydessä. *Lumottu* toteutettiin useiden koulujen ja muiden osallistuvien ryhmien yhteisinä lumiveistopäivinä.

Rovaniemen koulujen yhteisen Lumemme-teoksen tekemiseen osallistuivat Lapin yliopisto, Lyseonpuiston lukio, Rantavitikan koulu, Ounasrinteen koulu, Ounaskosken yläaste, Rovaniemen kuvataidekoulu, Lapin urheiluopisto ja Tapionkoti. Teos oli lumikiteen muotoinen lumirakennelma, jossa oli kuusi seinämää ja niiden nurkissa lumikuutioista ja jääveistoksista toteutetut sakarat. Koululaiset, lukiolaiset ja kuvataidekoulun oppilaat veistivät seinämiin reliefejä, joiden aiheina olivat talvea, lunta ja jäätä käsittelevät tarinat. Kuvataidekoulun oppilaat suunnittelivat teoksen valaisun, jonka mukaisesti teoksen sisä-

Tuulipuisto, Talvitaiteen
koulutusprojekti & Syväkankaan
koulu, Kemi

Wind Park, Winter Art
Education Project & Syväkangas
Comprehensive School, Kemi

📷 Katariina Imporanta 2004,
Talvitaide-arkisto
Winter Art archive

and scientific points of view. The Syväsenvaara Elementary School's theme was the alphabets of different cultures. For the Syväkangas School, the inspiration rose from winter and the climate of Kemi: their theme was the harsh winds blowing from the sea – and opposite elements created by snow, such as cover and nests. Students were encouraged to experience snow with all their senses and to play with shapes made possible by snow, thus integrating several school subjects into the project. The entire schoolyard was converted into a work of art called *Wind Park*.

The Kaukonen School, the Kolari School, and the Sieppijärvi Elementary School took up a winter art project called *Protectors of the Great – Keepers of Many* in which they made animal sculptures out of snow on the schoolyards. The project involved the entire school community in the theme of winter art festivities. The experience proved that winter art is well-suited for even small village schools.

In addition to the focus on schoolyards, the Winter Art Education Project organized two works of art constructed together by schools, institutes, and other local organizations, namely *Our Snow* in the Konttinen Park in Rovaniemi and *Enchanted* in the Sea Park of Kemi. These are popular public spaces where people gather to play outside, take walks, and go sliding down hills. The projects were aimed at making the spaces more enjoyable and bringing together different groups of people. In Rovaniemi, the work was constructed over three weeks' time, so that a couple of groups were working at the same time and all the construction groups came together at the opening ceremony. *Enchanted* was built on special snow sculpting theme days that brought together several school and other contributing groups.

Lumesta luotu kaupunki,
Talvitaiteen koulutusprojekti &
Rantavitikan koulu, Rovaniemi

The Snow Town, Winter Art
Education Project & Rantavitikka
Comprehensive School,
Rovaniemi

📷 Heikki Länkinen 2004,
Talvitaide-arkisto
Winter Art archive

puoli, eli lumikiteen ydin, hehkui lämpimiä värejä ja ulkopuoli sinisiä sävyjä.

Kemin koulujen yhteisen Lumottu-teoksen tekemiseen osallistuvivat Hepolan koulu, Karihaaran koulu, Sauvosaaren koulu, Kemin lyseon lukio, Kemin työväenopiston Metka-taidekoulun lapset ja kehitysvammaisten aikuisten kuvataideryhmä, Kemin seurakunnan nuoret, toimintakeskus Takitsun nuorisoryhmä, Kaivolinnan ja Möllärin päiväkodit ja Kemin kaupunki. Projekti toteutti Meripuistoon runsaan kymmenen veistoksen kokonaisuuden lumottu-teemalla. Teema nousi Kemin kaupunginteatterin ohjelmistossa olevasta Narnia-aiheisesta näytelmästä.

Miten kouluprojektit toteutettiin

Talvitaiteen koulutusprojektin projektityöntekijät ja tuntiopettajat toimivat innostajina kouluprojekteissa. He eivät vieneet kouluihin valmista mallia toimintatapoineen, vaan menivät kouluyhteisöihin kuulostellen ja tunnustellen koulun omia tarpeita ja toimintakulttuureja. He osallistuivat projektien suunnitteluun ja toteuttamiseen talvitaiteen asiantuntijoina, organisaattoreina ja kouluttajina vastaten erityisesti opettajille suunnatuista töpajoista. Siten jokainen projekti rakentui koulun omista lähtökohdista ja integroitui koulun arkeen.

Kouluprojektien toteuttamiseen osallistui myös useita kuvataidekasvatuksen koulutusohjelman opiskelijoita projektio-pintoja ja opetusharjoittelua suorittamassa. Eri kouluissa heidän vastuualueensa vaihtelivat oppilaiden ohjaamisesta lumirakentamiseen ja projektien dokumentointiin ja arviointiin. Varsinaisia projektien toteuttajia olivat kuitenkin kouluyhteisöt opettajineen, kouluisäntineen, talonmiehineen ja tietysti oppilaineen.

Suunnittelua, kuten teeman tai aihe maailman valintaa ja koulupi-han kokonaisilmeen hahmottelua, tehtiin joissakin kouluissa muutamien opettajien työryhmänä, toisissa opettajankokouksissa ja toisissa oppilaiden kanssa. Oppilaiden osallistuminen koulupihasuunnitteluun ja teoskokonaisuuden pienoismallin valmistamiseen koettiin haasteelliseksi mutta mielekkääksi toimintata-vaksi. Toisaalta oppilailla oli riittävästi vastuualuetta osakoko-naisuuksien eli omien lumiveistosten ja -reliefien suunnittelus-sa. Projekteja arvioitaessa todettiin, että näiden ensimmäisten talvisten koulupihaprojektien jälkeen suunnittelu helpottunee, kun niin opettajilla kuin oppilailla on mielikuvia ja tietoa lumi-rakentamisen mahdollisuuksista.

Lähes kaikki projektit huipentuivat talvitapahtumaan tai teosten avajaisjuhlaan. *Ounasrinteen Lumipuistossa* juhlittiin illalla oppilaiden ja vanhempien voimin. Teokset oli valaistu värivaloin, pidettiin puheita ja nähtiin oppilaiden esityksiä. Myös *Ystäväy-den piirin* avajaisjuhla oli iltatapahtuma, joka kokosi yhteen koko alueen asukkaita. Esityksiä olivat niin päiväkotilaisten lau-lut kuin yläasteen oppilaiden muotinäytös afterski-asujen lähi-historiasta. Nuorisotilojen nuoret organisoivat avoimen blade- ja lumilautahyppykisan ja tukioppilaat tarjosivat lämmintä mehua. Illan päätteeksi palkittiin hyppykisan voittajat ja nähtiin ensi-illassaan Rovaniemen esittelyvideo, joka oli syntynyt kansain-välisen nuorten PIPE-projektin tuotoksena.

Syväkankaan koululla ja Rantavitikan koululla talvitapahtumat toteutettiin koulupäivän aikana. Syväkankaan koululla skoolat-tiin kotitaloustunneilla valmistetuilla juomilla, kuultiin ulkona soittavaa koulun bändiä, katseltiin veistoksia ja merkittiin omat nimikirjaimet lumiseinään, joka toimi vieraskirjana. Dokumen-tointia, kuten valokuvia, suunnitelmia ja pienoismalleja, oli esillä koulun aulaan ripustetussa näyttelyssä.

The Implementation of the School Projects

The project workers and visiting teachers of the Winter Art Education Project served as the inspiration for the school projects. They visited each school to learn about their individual needs and ways of functioning as well as participated in planning and implementing the projects as experts, organizers, and educators of winter art. Several students from the University of Lapland, Department of Art Education also took part in the projects. The real workers, however, were the school communities with their teaching and maintenance staff and, of course, pupils. They based each of the projects on the schools' needs and integrated them with the everyday schoolwork.

Depending on the school, project planning was done either by a team of a few teachers, a teachers' assembly, or by teachers and students together. Pupil participation in, for example, designing the schoolyard or making a small-scale model of a group of snow sculptures was considered challenging but rewarding. On the other hand, pupils were responsible for certain parts of the project such as designing their own snow sculptures or reliefs.

Nearly all of the projects incorporated a winter festival or opening ceremonies. The Ounasrinne *Snow Park* organized festivities for the pupils and their parents. The works were lit with colored lights and there were many speeches and pupil presentations. The *Circle of Friendship* brought together people from the whole area in an evening of opening ceremonies. The performances included singing by children from the kindergarten, a fashion show by older school children, and a blade and snowboarding competition organized by the youth house. The evening climaxed with a premier of a film that presents Rovaniemi.

At the Syväkangas School and Rantavitikka School the winter festivities were held during a school day. At Syväkangas, this

included serving hot punch made by home economics students, listening to the school band playing outside, looking at snow sculptures, and signing the guest book of a wall of snow. Afterwards, an exhibition of photographs, plans, and small-scale models was held in the school lobby.

The Rantavitikka school project concluded with a winter art and outdoors day. The entire school made a trip to the Snow Show and the day ended with opening ceremonies of the school's winter art garden.

Comfort and Usability for the Schoolyard

Building snow structures, labyrinths, and sculptures makes a schoolyard more comfortable in many ways. New spaces, places, views, and routes are formed. The schoolyard becomes a place for activities during the making of the works as well as after they are finished: snow structures invite you to run around in them, snow reliefs require constant maintenance, and the ramp built on a slope is used in sliding. Thanks to such activities the schoolyard becomes much closer to its users: it becomes "our schoolyard" that has its own special look and feel.

The methods of winter art enable schools to teach architecture and design education – both of which have been added to the new comprehensive school curricula. Working methods include using molds or ready-made snow bricks for making snow structures, or digging out spaces inside large snow blocks. These snow and ice structures form schoolyard architecture and serve as places to spend the breaks.

Shared Place, Shared Experience

In most of the school projects, the aim was two-fold: on the one hand, to make schoolyards more usable and comfortable; on

Rantavitikan kouluprojekti päättyi koululaisten talvitaide- ja ulkoilupäivään. Koko koulun oppilaat ja opettajat tekivät retken The Snow Show -taidetapahtumaan ja päivän päätteeksi oli koulun talvitaidepihan avajaiset. Tosin edellisten päivien lämpöaalto muutti avajaiset päättäjäisjuhlaksi, kun kaikki teokset eivät säilyneet avajaisiin asti. Se ei kuitenkaan latistanut juhlan tunnelmaa, kun takana oli monella tavalla iloa tuottanut talvitaideprojekti.

Tuloksena koulupihan viihtyvyys ja toiminnallisuus

Lumirakennelmien, -labyrinttien ja -veistosten avulla koulupihan viihtyvyys lisääntyy monin tavoin. Pihalle muodostuu uusia tiloja, paikkoja, näkymiä ja reittejä. Koulupihasta tulee toiminnan paikka teosten toteuttamisen aikana ja myös niiden valmistuttua, kun lumirakennelmat houkuttelevat juoksemaan, lumireliefit tarvitsevat kunnossapitoa tai ”lumilinkasta” voidaan laskea. Toiminnan myötä piha koetaan omaksi – meidän koulupihaksi – jolla on oma erityisluonteensa ja -ilmeensä ja jonka viihtyvyyteen voi itse vaikuttaa.

Talvitaiteen menetelmillä on mahdollista toteuttaa kouluissa arkkitehtuuri- ja muotoilukasvatusta, jota on lisätty peruskoulujen uusiin opetussuunnitelmiin. Työtapoina voidaan käyttää lumirakenteiden toteuttamista lumimuoteilla, rakentelua lumiharkoista tai sisätilojen kaivamista isoihin lumiaihioihin. Lumesta ja jäädä rakennetuista tiloista muodostuu koulupihan arkkitehtuuria – paikkoja välituntien vieton. Talvitaiteen koulutusprojektissa opettajana työskennellyt Mirva Aalto kuvailee Rantavitikan kouluprojektin toteutusta seuraavasti:

Koulupihaan nousi lumikaupunki, jonka labyrinttimaisia seiniä koristivat reliefit ja jääikkunat. Ensimmäisistä lumiaihiosta lähtien seinät houkuttelivat koululaisia välituntileikkeihin. Kuvataidetuotteilla kaupunkia täydennettiin arkkitehtuurikasvatukseen liittyvien tehtävien avulla. Kaupungissa

oli portti ja portinvartijat toivottamassa tervetulleeksi, lumesta ja jäädä tehtyjä lyhtyjä valokalustona ja seinissä ikkunoita. Kuudesluokkalaisten ryhmä rakensi harkoista uunin, jonka päällä lepäsi jäädä veistetyt kissat. Kaupungin liepeille kohosi Satulinna, jonka muurit rakennettiin lumiharkoista. Ajatuksena oli, että muurien suojassa ja lumiveistosten keskellä voisi lasten kanssa pitää satutunteja. Oma kokonaisuutensa oli myös pienimpien pihalla, jossa oli lumesta veistettyjä eläinhahmoja, värillisiä jäämaalauksia ja liukumäki, joka oli kovassa käytössä.

Rantavitikan koulussa lumiaihiot toimivat leikki paikkoina taroituksen mukaisesti. ”Tuleeko taiteesta teline?”, kysyi eräs kouluprojektin toteuttamiseen osallistunut opettaja. Heidän koulunsa oppilaat olivat ihailleet ja pitäneet kunnossa lumirakennelmiin tehtyjä reliefejä, kunnes kevätaurinko oli sulattanut ne pois. Sen jälkeen lumirakennelmissa kiipeiltiin ja niiden päällä juoksenneltiin. Pohdinta jatkui kysymykseen: ”Jos taiteesta tulee tällä tavalla teline, millainen on oppilaan kokemus taiteen luonteesta?” Teoksen käyttöön, tarkoitukseen ja saavutettavuuteen kannattane kiinnittää huomiota jo suunnitteluvaiheessa.

Tuloksena yhteinen paikka ja yhteinen kokemus

Tavoitteenasettelu oli useissa kouluprojekteissa kaksisuuntainen: toisaalta pyrittiin lisäämään koulupihan toiminnallisuutta ja viihtyvyyttä ja toisaalta tukemaan koulun yhteistoiminnallisuutta tai yhteisyyttä. Kun koulut ovat toisaalta paikkoja rakennuksineen ja pihoineen ja toisaalta kouluyhteisöjä henkilökuntineen ja oppilaineen, oli tällainen tavoitteenasettelu hyvin luonteva lähtökohta. Esimerkiksi Rantavitikan koululla pyrittiin tukemaan yhtenäisen peruskoulun yhteisyyttä siten, että opettajille suunnatut tilaisuudet olivat kaikille avoimia ja eri luokat työskentelivät koulupihalla yhtä aikaa. Lisäksi lumirakennelma sekoitti pihan käytön sosiaalisia raja-aitoja, kun eri ikäiset oppilaat

the other hand, to support communality and reciprocal activities in schools. Since schools are not only spaces with buildings and yards, but also communities with their staff and pupils, this kind of double goal is very convenient. In Rantavitikka School, for example, the aim was to bring down the traditional yet imaginary barriers separating the lower and upper grades of a comprehensive school. This was reached by making different age groups work on the sculptures at the same time. The structures also succeeded in mixing the social barriers in the yard when the pupils came to play around or look at the works.

What is more, a community-based art project enhances school unity through increased interaction. Teachers and pupils come together in the project to commonly define their goals, challenges, and ways of functioning, which supports the well-being of the school community. The well-being of a community reflects on the individual and his/her positive attitude about school.

Some school projects experimented with making winter art in collaboration with special groups. In Kemi, the *Enchanted* project saw a group of mentally handicapped adults working with a group of small children to make a tulip sculpture out of snow and ice bricks colored with beetroot. The *Our Snow* project in Rovaniemi included collaboration with the Tapio Home, an activity center for senior citizens which has an average age

Ystävyyden piiri, Talvitaiteen
koulutusprojekti & Napapiirin
koulu, Rovaniemen maalaiskunta

📷 Elina Rissanen 2004,
Talvitaide-arkisto
Winter Art archive

Circle of Friendship, Winter Art
Education Project & Napapiiri
Comprehensive School,
Rovaniemi Rural Commune

Lumemme, Talvitaiteen koulutusprojekti, Rovaniemi

Our Snow, Winter Art Education Project, Rovaniemi

📷 Noel Bridgeman 2004,
Talvitaide-arkisto
Winter Art archive

kokoontuvat lumirakennelman ääreen joko leikkimään tai katselemaan teoksia.

Yhteisöllinen taideprojekti tukee koulun yhteisyyttä myös lisääntyvän vuorovaikutuksen kautta. Projektin myötä yhdessä määritellyt tavoitteet, haasteet ja yhdessä toimiminen tukevat kouluyhteisön hyvinvointia. Edelleen yhteisön hyvinvointi heijastuu yksilöihin aina yksittäisten oppilaiden kouluviihtyvyyteen saakka.

Joissakin kouluprojekteissa kokeiltiin talvitaiteen toteuttamista erityisryhmien kanssa. Lumottu-projektissa Kemissä kehitysvammaisten aikuisten ryhmä ja pienten lasten ryhmä toteuttivat päivän aikana yhdessä Tulppaani-veistoksen lumesta ja punajuurella värjätystä jäätiilistä. Lumemme-projektiin Rovaniemellä liittyi puolestaan yhteistyö Tapionkodin kanssa. Tapionkoti on ikäihmisten päiväkeskus, jonka asiakkaiden keski-ikä on noin 82 vuotta. Talvitaideprojektissa tutustuttiin lu-

meen ja muisteltiin talvimuistoja. Kuvat lumiveistoksista, lumisesta luonnosta ja talviaiheisesta maalaustaiteesta toimivat virikkeinä omaan kuvalliseen työskentelyyn. Maalaustuokioiden lisäksi tapionkotilaiset vierailivat Lumemme-teoksella, jossa osa heistä kokeili myös itse lumen ja jään työstöä. Myöhemmin Tapionkodissa toteutettiin pieniä lumiteoksia toimitilojen omalle pihalle.

Koulutusprojektin ja The Snow Show -taidetapahtuman suhde

Miten kansainväliset, isot, mediakeskeiset ja kertaluonteiset tapahtumat liittyvät paikallisten toimijoiden arkeen ja koulutustavoitteisiin? Mikä merkitys The Snow Show -tapahtumalla oli Talvitaiteen koulutusprojektille? The Snow Show -tapahtuma mahdollisti koulutusprojektin rahoituksen. Todennäköisesti se myös lisäsi osallistujien kiinnostusta projektin tuottamaan koulutustarjontaan. Lisäksi The Snow Show -tapahtumaa käytettiin koulutusprojektin oppimisympäristönä monin eri tavoin tavoitteiden mukaisesti.

Voidaan myös kysyä, mikä merkitys Talvitaiteen koulutusprojektilla oli The Snow Show -tapahtumalle? Koulutusprojektin toiminnalla pyrittiin herättämään keskustelua talvitaiteesta ja sen mahdollisuuksista paikallisissa ympäristöissä ja elinkeinoissa. Lisäksi koulutusprojektin lähtökohtana oli oletus, että kokemus lumi- ja jäätäiteen itsetekemisestä lisää The Snow Show -taidetapahtuman teosten ymmärtämistä ja mahdollisesti myös arvostamista.

Useat koulutusprojektin toimintaan osallistuneet opettajat vierailivat The Snow Show -taidetapahtumassa oppilaidensa kanssa. Rantavitikan koulu vieraili Rovaniemen teosalueella koko koulun voimin. Mirva Aalto kuvailee vierailua ja ulkoilmapäivää seuraavasti:

of 82 years. The winter art project brought them closer to snow and encouraged them to share their winter memories. Pictures of snow sculptures, snowy landscapes, and paintings of winter scenes were used to inspire their own visual work. In addition to painting sessions, the Tapio Home group visited the Our Snow sculpture where some of them were able to try snow and ice sculpting themselves. Later on they constructed some small snow sculptures on the Tapio Home grounds as well.

The Relationship Between the Education Project and the Snow Show Winter Art Event

How are large, international, media-focused, one-time events related to the everyday life and educational goals of local people? What significance did the Snow Show have for the Winter Art Education Project? First, the Snow Show made possible the funding for the education project. Second, it probably increased

the participants' interest in the courses offered by the project. Third, the Snow Show was utilized as a learning environment for the education project in many ways.

It should also be asked what significance did the Winter Art Education Project have for the Snow Show? The education project activities aimed to inspire discussion on winter art and its possibilities in local environments and livelihoods. Furthermore, the education project was based on the assumption that the experience of making snow and ice art yourself will increase your understanding and possibly appreciation of the works in the Snow Show.

Several participating teachers visited the Snow Show with their pupils. As art student Marjut Honkala pointed out in her assessment, the appreciation of winter art increases through pupils.

Tuulipuisto, Talvitaiteen
koulutusprojekti & Syväkankaan
koulu, Kemi

Wind Park, Winter Art
Education Project & Syväkangas
Comprehensive School, Kemi

📷 Katariina Imporanta 2004,
Talvitaide-arkisto
Winter Art archive

Projekti päättyi koululaisten talvitaide- ja ulkoilupäivään. Koko koulun oppilaat ja opettajat tekivät retken The Snow Show -taidetapahtumaan, jossa talvitaide esitettiin koulupihaa suuremmassa mittakaavassa. Neljänsadan oppilaan joukko hajaantui näyttelyalueelle hetkessä. Monumentaaliset teokset eivät näyttäneet esiintyvän oppilaille tylsinä, kun niitä tarkasteltiin moniaistisesti.

The Snow Show -taidetapahtuman vastaanotossa paikallisissa medioissa ei herännyt keskustelua teosten taiteellisesta laadusta tai vaikuttavuudesta. Sen sijaan keskustelua käytiin tapahtuman kustannuksista ja rahoitusongelmista. Kuvataideopiskelija Marjut Honkala nosti esiin oletuksen, että talvitaiteen arvostaminen lisääntyy oppilaiden kautta, kun hän koosti koulutusprojektin toiminnan arviointeja:

Kouluyhteistyö luo [The Snow Show] tapahtumalle paikallista jatkuvuutta yhteisöllisen toiminnan juutuessa kouluihin. Sillä luodaan uusia näkökulmia nykytaiteen tarkasteluun ja talvitaiteen kehittämiseen. Kouluyhteistyö on elävää tiedonvälitystä ja asennemuokkausta, ja sillä voidaan "kasvattaa talvitaiteen ymmärtäjiä, levittää oppia ja asennetta koteihin". Elävän tiedonvälityksen merkitys korostui yhdessä palautteessa näin: "Oppilaat, jotka olivat itse kokeneet värit, valot, kaiun, muodon ja muutoksen jääkuutiossa⁴, ymmärtävät puhua kotona muustakin kuin kuution hinnasta."

Kun osa The Snow Show -taidetapahtuman taiteilijoista ja arkitehdeistä oli hyvin tunnettuja, keskustelua käytiin oppilaiden kanssa myös taidemaailman rakenteista ja julkisuuden merkityksestä. Sieppijärven koululaiset prosessoivat talvitaideita muun muassa kirjoitelmissaan:

Olipa kerran eläintarha, jossa asusti karhu, joka halusi päästä häkistä pois. Kerran yöllä ovi aukesikin, ja karhu lähti maailmalle. Karhu oli nälkäinen ja söi poron. Sitten karhu lähti Leville laskettelemaan ja söi jokaisen, jonka sai kiinni rinteessä.

Sitten se lähti tanssimaan mutta kaikki hävisivät. Sitten karhu lähti uudestaan rinteeseen ja vyöryi sieltä alas lumipallona. Alhaalla oli lumiveistäjä, joka veisti siitä lumikarhun. Sitten karhu oli taas nälkäinen ja vastaan tuli Deivid Beckham ja karhu söi sen. Karhusta tuli julkkis.

Uudet lumet – uudet projektit

Talvitaiteen koulutusprojektin tavoitteena ei ollut kerta-luonteisten projektien toteuttaminen, vaan edellytysten lisääminen talvitaiteen vuotuisen käyttöön. Kokemukset ja uudet taidot, tiedot ja oppimateriaalit helpottanevatkin uusien talvi- projektien toteuttamista. Lisäksi useilla kouluilla rakennettiin omia lumimuotteja ja -työvälineitä.

Kouluprojektien arviointien tulokset suuntaavat uusia hankkeita. Kuvataidekasvatuksen opiskelijat valmistelevat arviointeja pro-gradu -opinnäytteiksi: Marjut Honkala Jäissä-projektin arvioinnista, Mirva Aalto Rantavitikan kouluprojektista, Mari Matinniemi Syväkankaan kouluprojektista ja Emilia Saarenpää yhteistyön rakenteista Talvitaiteen koulutusprojektissa.

Tässä artikkelissa kuvaamani kouluprojektit jäävät elämään, kun niitä esitellään näyttelyissä⁵, talvitaiteen koulutusprojektin verkkosivustoilla (www.talvitaide.fi) ja Talven toimintaa Cd-rom julkaisussa. Nämä esittelyt ja julkaisut ovat keskeinen osa projektin toimintaa ja talvitaiteen tuntemuksen lisäämistä. Ne toimivat toisaalta esimerkkeinä uusille projekteille ja toisaalta herättänevät ajatuksia talvitaiteen ennen kokeilemattomista mahdollisuuksista.

4 Rovaniemeläisissä tiedotusvälineissä vakiintui Steven Hollin ja Jene Highsteinin teos Oblong Voidspace jääkuutioksi tai kuutioksi.

5 Kouluprojekteja on esitelty Kuvataideopettajaliiton toteuttamassa Tuulta purjeisiin -näyttelyssä Helsingissä sekä Talven taika -näyttelyssä Rovaniemellä.

**Lumottu, Talvitaiteen
koulutusprojekti, Kemi**

**Enchanted, Winter Art
Education Project, Kemi**

📷 *Pirjo Roponen 2004,
Talvitaide-arkisto
Winter Art archive*

School cooperation offers the event [The Snow Show] local continuity as community-based activities take root in the schools. It creates new viewpoints for analyzing contemporary art and developing winter art. Cooperation with schools offers living communication and training of attitudes; it can be used "to grow people who understand winter art and even take their education and positive attitude to their homes." A good example of the importance of living communication came from another teacher: "Pupils who had themselves experienced the colors, lights, echoes, shapes, and the change inside the ice cube have other things to talk about at home besides just the price of the cube [Oblong Voidspace]."

New Snow – New Projects

The aim of the Winter Art Education Project was not to offer one-time projects, but to create opportunities for the yearly utilization of winter art. The new experiences, skills, knowledge, and teaching materials gained from the project will probably make future projects much easier. Moreover, several schools built their own snow molds and tools that can be used for years.

The school projects have been presented in exhibitions, on the Winter Art Education Project website (www.talvitaide.fi) and on a CD-Rom called *Winter Activities*. Students of art education have also done analyses of the projects for their master's thesis. These presentations and assessment results serve as examples for new products as well as inspire ideas about the unexplored possibilities of winter art.

Huhmarniemi, Maria & Jokela, Timo & Vuorjoki, Susanna (Toim.), 2003a. Talven taidetta: puheenvuoroja talven kulttuurista, talvitaiteesta ja lumirakentamisesta/Winter art: statements on winter culture, winter art, and snow construction. Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan julkaisu. D, Opintojulkaisu, 6. Rovaniemi: Lapin yliopisto.

Huhmarniemi, Maria & Jokela, Timo & Vuorjoki, Susanna (Toim.), 2003b. Talven taito: ohjeita lumi- ja jääveistoon/Winter skills: a guidebook for snow and ice sculpting. Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan julkaisu. D, Opintojulkaisu, 7. Rovaniemi: Lapin yliopisto.